

1. O czym były „Pamiętniki” J. Ch. Paska?

„Pamiętniki” Jana Chryzostoma Paska to autobiograficzne zapiski szlachcica z XVII wieku, które ukazują życie codzienne polskiej szlachty, obyczaje, wojnę oraz stosunki społeczne epoki baroku. Pasek opisuje swoje wojenne przygody (brał udział m.in. w wojnach ze Szwecją i Rosją) oraz życie ziemiańskie po zakończeniu służby wojskowej. Jego styl charakteryzuje barwność i koloryt językowy.

2. Podaj definicję makaronizmu.

Makaronizm to wtrącanie do wypowiedzi (zwłaszcza w języku polskim) obcych słów lub wyrażeń, najczęściej łacińskich. Stosowano je w literaturze barokowej, by podkreślić erudycję lub nadać wypowiedzi humorystyczny charakter.

3. Znam budowę sonetu francuskiego.

Sonet francuski składa się z 14 wersów podzielonych na cztery strofy: dwie pierwsze to kwartyny (po 4 wersy), a dwie kolejne to tercyny (po 3 wersy). Układ rymów w kwartynach to zwykle ABAB, a w tercynach CDC DCD lub inny układ wariantowy.

4. Znam pochodzenie motywu vanitas.

Motyw vanitas wywodzi się z biblijnej Księgi Koheleka („Vanitas vanitatum et omnia vanitas” – „Marność nad marnościami i wszystko marność”). W literaturze i sztuce baroku podkreśla przemijanie życia, nietrwałość dóbr materialnych i nieuchronność śmierci.

5. Wiem, co znaczy pojęcie poezji metafizycznej.

Poezja metafizyczna to nurt literacki, głównie w Anglii i Polsce, łączący refleksję filozoficzną i religijną z rozważaniami o naturze świata, Boga i ludzkiej egzystencji. Charakteryzuje się bogatymi metaforami, paradoksami i rozważaniem kwestii transcendentnych.

6. Człowiek wobec nieskończoności – filozofia czasów baroku.

Filozofia baroku koncentrowała się na problemie ludzkiej egzystencji w kontekście nieskończoności – zarówno boskiej, jak i kosmicznej. Człowiek był postrzegany jako istota krucha i grzeszna, zmagająca się z niepewnością oraz świadomością przemijania i śmierci.

7. Najważniejsi przedstawiciele filozofii baroku:

- **René Descartes (Kartezjusz)** – twórca racjonalizmu, autor „Rozprawy o metodzie”.
- **Blaise Pascal** – myśliciel religijny, autor „Myśli”.
- **Baruch Spinoza** – filozof panteistyczny, rozwijał pojęcie jedności Boga i natury.
- **Leibniz** – twórca koncepcji monad.

8. Co oznacza „zakład Pascala”?

Zakład Pascala to argument filozoficzny Blaise’a Pascala dotyczący wiary w Boga. Sugeruje on, że bardziej opłaca się wierzyć w Boga, ponieważ jeśli Bóg istnieje, wierzący zyska życie wieczne, a jeśli nie istnieje – niewiele traci. Niewiara natomiast niesie ryzyko wiecznego potępienia.

9. Co oznacza „cogito ergo sum”?

„Cogito ergo sum” („Myślę, więc jestem”) to słynne twierdzenie Kartezjusza. Stanowi podstawę jego filozofii racjonalistycznej – oznacza, że samo istnienie myśli jest dowodem istnienia podmiotu myślącego.

10. Na czym polegała filozofia Pascala?

Filozofia Pascala łączy racjonalizm z głębokim mistycyzmem. Podkreślał on ograniczenia ludzkiego rozumu w poznawaniu Boga oraz potrzebę wiary. Uważał, że człowiek jest istotą tragiczną, rozdwojoną między wielkością a nędzą.

11. Wyjaśnij pojęcie „kontrreformacja”.

Kontrreformacja to ruch w Kościele katolickim w XVI-XVII wieku, będący reakcją na reformację protestancką. Jej celem było przywrócenie autorytetu Kościoła i zwalczanie herezji. Główne działania to reforma wewnętrzna Kościoła, działalność jezuitów i powołanie inkwizycji.

12. Czym różni się epoka baroku od epoki renesansu?

- **Renesans:** optymizm, antropocentryzm, kult rozumu, harmonia i umiarkowanie.
- **Barok:** pesymizm, teocentryzm, kontrasty, przesadny przepych, fascynacja przemijaniem i śmiercią.
Barok przeciwstawiał się renesansowej harmonii, skupiając się na dramacie istnienia.

13. Definicja epoki baroku, pochodzenie nazwy i datowanie:

Barok to epoka w kulturze europejskiej od końca XVI do XVIII wieku. Nazwa „barok” pochodzi od portugalskiego słowa „barroco”, oznaczającego nieregularną perłę. Oznaczała coś dziwnego i przesadzonego.

14. Czy barok skupia się bardziej na Bogu, czy na człowieku?

Barok skupia się bardziej na Bogu, ukazując człowieka jako istotę słabą, grzeszną i zależną od Stwórcy. Nurt barokowy podkreślał kruchość ludzkiego życia oraz potrzebę zbawienia.